

UDK 316.77

DOI br. 10.7251/SVR1408334S

COBISS.SI-ID 4270360

PRIKAZ STUDIJE

SUVERENO KOMUNICIRANJE

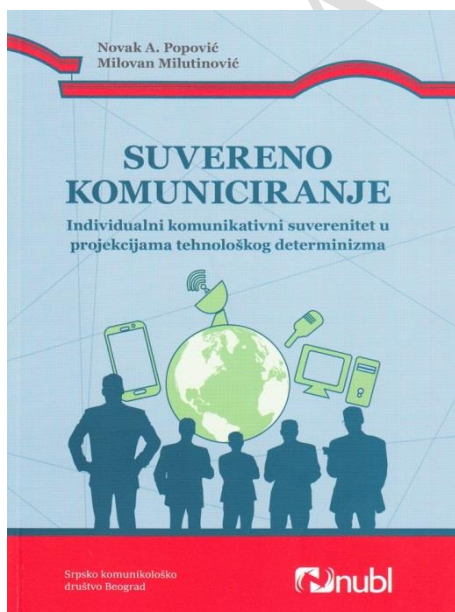
- Individualni komunikativni suverenitet u projekcijama tehnološkog determinizma

”Internet - razvojna linija komunikativnog suvereniteta”

Autori: dr sci Novak A. Popović i dr sci Milovan Milutinović

Izdavači: Srpsko komunikološko društvo Beograd i Nezavisni univerzitet Banja Luka, 2014.

Štampa: Grafid Banja Luka

Ova zanimljiva dvodijelna knjiga, dva već renomirana autora, napisana na 159 strana, u 15 poglavlja i više od šezdeset knjižnih bibliografskih jedinica, već na samom početku ističe značaj „individualnog ko-munikativnog suvereniteta“ i objašnjava sasvim novu komunikacijsku paradigmu kroz „pravo na komuniciranje i slobodan protok informacija“, što je u tranzicijskim zemljama, kao što je i BiH retroaktivno operacionalizirano kroz Zakon o slobodi pristupa informacijama u javnim institucijama (ZOSPI) na internom, te kroz utvrđivanje međunarodnog komunikacijskog subjektiviteta novonastalih država,

ne eksternom-međunarodnom planu (*Stanje u međunarodnom komuniciranju; Zahtevi za ravnopravno međunarodno komuniciranje; Razvoj prava na komuniciranje i slobodan protok informacija*).

Autori nam potom daju uvid u temelje savremenog satelitskog komuniciranja (*Sputnjik i Internet koji su ubrzali naučno-tehnološki razvoj i trku u nauci; Internet – razvojna linija; Procesor – ključni hardver u stvaranju komunikativnog suvereniteta*). Autori se, sada na bazi neslućenog razvoja tehničko-tehnološkog back-grounda novomedijskih multilateralnih mreža, ponovno fokusiraju na identifikaciju otežanog komunikacijskog individualiteta i suvereniteta, u nesmiljenoj konkurenciji mainstream globalnih medija, dominantnih i dostupnih na svim tačkama zemljine Planete (*NASA razvija i prikuplja znanja; Početak internet-konekcija; Mobilna telefonija i mobilni suverenitet; Telekomunikacioni sateliti, kompjuteri i transnacionalno komuniciranje*), a onda nas uvode u začetak teorije komunikativnog suvereniteta, koji utemeljuju na Povelji UN o ljudskim pravima (*član 19*) i konceptulanim postavkama Žan d' Arsija (*suverenitet u informativnom društvu i komunikativnoj demokratiji; Informativno društvo; Komunikativna demokratija: (De)regulacija i samoregulacija; Komunikativni suverenitet i deregulacija u domenu tehnološkog determinizma; Digitalni komunikativni suverenitet u novoj dimenziji bestelesnog interpersonalnog komuniciranja, itd.*).

Posebno je značajno razmatranje promjena društvenih struktura, koje se sve više manifestiraju kao virtualne zajednice, koje, po narodnoj „svako zlo za neko dobro“ i *vice versa*, ipak omogućavaju makar minimalno bjekstvo od komunikacijskog monopola međunarodnih i domaćih struktura političke, ekonomske i kulturne moći, uz niz alternativnih individualiteta, personificiranih kroz (donedavno nezamislive) internetne društvene mreže, kreativno i perceptivno dostupne svakom pojedincu, koji kroz sopstveni izbor odašiljanih ili primanih sadržaja, ipak može izgraditi sopstveni komunikacijski individualitet i suverenitet.

No, kako autori ističu, pojavljuje se i problemi druge vrste – problemi (ne)demokratske (ne)kontrole, kao što je npr. Snoudenov prodor u CIA-ine tajne sisteme, ili pak, primjer FBI-evog prislušivanja Merkelove (*Demokratska država kao servisna služba komunikativnog suvereniteta građana; Tehnološka moć – moć individualnog komunikativnog suvereniteta; Komunikativni suverenitet u „umreženom društvu“*).

Sljedeći problem, koji se u knjizi obrađuje jeste „uzajamno prožimanje realnog i virtualnog svijeta, gdje su autori na tragu „Nužnih iluzija“ Noama Chomskoga, „Istine i laži u politici“ Hane Arent, „Informatičke bombe“ Pola Virillioa (*Pristup domenima i prostorima; Privatnost u „umreženom društvu“; privatnost za publicitet*).

Potom slijedi i vrlo inspirativno i sadržajno poglavlje o „supermedijima budućnosti i perspektivama razvoja kominikativnog suvereniteta“ (*Jonska zamka; Kvantna tačka; Umrežena rezonanca jezgra atoma; Inicijalni modeli atomskog kompjutera budućnosti – atomi su pametniji od tranzistora*). Ali, kako u ovom dijelu knjige zaključuju autori, kao i svi fenomeni današnjice i „komunikativni suverenitet ima svoje domete i granice“, što razlažu u narednim poglavljima.

Tehnološki imunitet komunikativnog suvereniteta je nadalje obrađen u kontekstu „političke interferencije nad internetom i mobilnim komunikacijama“, gdje je ukazano na niz nevidljivih mehanizama infiltracije političkih subjekata i njihove nomenklaturne ideologije. No, u daljem razmatranju se ipak ističu i sve veće mogućnosti individualnog komunikativnog suvereniteta, kao paralelne moći (*Komunikativni suverenitet u rukama tehnološke individue; Mobilni internet – „veliki prasak“, „Arapsko proleće“ – kao „digitalni zemljotres“; Individue i individualni mediji paralelne moći*).

Nekad je trebalo i po nekoliko desetina ili stotina godina da se dese i međunarodnoj javnosti obznane najnoviji pronalasci, a istorija je tekla znatno sporije. No, danas uz eksplozivan razvoj komunikacijske tehnologije, svaki sat se dešavaju i svijetu razglašavaju nova otkrića, dok novi mediji na svojevrsan način ubrzavaju i istoriju; redefinišući i našu prošlost, tumačeći našu sadašnjost i trasirajući „ubrzanu“ budućnost. Virtualna medijska istina sve više postaje naša jedina istina u (i Marxu nezamislivom) postvarenom i otuđenom današnjem svijetu.

Jasno je, kako izlažu autori, da savremena situacija sa digitalnom medijskom eksplozijom zahtijeva i novu klasifikaciju i klasičnih i novih-internetnih medija, te da treba (već „pet preko dvanaest“) u „potrazi za izgubljenom kontrolom“, napraviti korjenitu reformu interneta (*Cjelovitost, sloboda i bezbjednost Interneta*) kao novu klasifikaciju medija Novak Popović i Milovan Milutinović nam predlažu: Najprije (a) *Masovni mediji i (b) Individualni mediji. Zatim (c) Elektronski mediji i (d) Digitalni mediji, te (e) ovi mediji i (f) Kognitivna informacija u projekciji ibm-ove hardversko-softverske metodologije.*

I, kako na kraju autori Milutinović i Popović ističu, „...*kretanje komunikativnog suvereniteta od državnog ka individualnom nastavlja se sve ubrzanim tempom. Glavni pokretači i nosioci promena su digitalne tehnologije i kompetentni pojedinci, grupe u okviru individualnih, uslužnih i profesionalnih aktivnosti. Iza tehnološki razvojnog pokretača ne stoje države, kao u prošlosti, nego samostalne istraživačke jedinice, instituti i korporacije koje samostalno razvijaju i kreiraju softvere, kako za komercijalni plasman, tako i u zadovoljavanju vlastitih težnji i potreba.*“ A to znači, da se je Internet razvio iz/od centričnog u individualni i globalni fenomen, i to ne po političkim i administrativnim uputama, već prema tehnološkim zakonitostima i trendovima, što suvereno komuniciranje više bazira na tehnološkom determinizmu.

Iako je ova sadržajna i svrsishodna knjiga dobrim dijelom intonirana polemički, ona je ujedno i izvrstan udžbenih studentima komunikologije, novinarstva, marketinga i sl., ali je i korisno štivo svim subjektima i pojedincima koje zanima fenomen individualizacije komuniciranja u današnjem svijetu u čije smo tokove involvirani doslovno svi.

Prof. dr Besim Spahić

Fakultet političkih nauka Univerzitet Sarajevo